OBSERVATORUL LEGISLATIV AL UE

EPICENTER
European Policy Information Center

EURO DIGITAL

11 februarie 2026

AUTORI:
Vicente Moreno Casas
Bosco Aspe Maella

IES EUROPE

ies-europe.ro

Observatorul legislativ al UE

Euro digital

Dr. Vicente Moreno Casas
Profesor la UFM Madrid

Bosco Aspe Maella
Economist-șef, Fundación para el Avance de la Libertad

11 februarie 2026

Rezumat

- Moneda euro digitală este o propunere legislativă (2023/0212(COD)) prezentată în cadrul pachetului privind finanțele digitale al UE, care urmărește instituirea unei monede digitale a băncii centrale, emise de Banca Centrală Europeană (BCE), pentru plățile de retail, în completarea numerarului și a soluțiilor private de plată existente.
- Grupul de experți al Observatorului legislativ al UE formulează un verdict predominant sceptic. Cele mai multe evaluări se concentrează în intervalul 2-4 pe scala reglementare-dereglementare, ceea ce arată că propunerea este percepută ca o extindere a reglementării, și nu ca o reformă de liberalizare, concluzie întărită de scorurile ponderate în funcție de încredere.
- Experții sunt în mare măsură de acord că zona euro beneficiază deja de opțiuni de plată eficiente, ieftine și inovatoare, inclusiv numerar, sisteme bazate pe carduri, transferuri bancare instant și aplicații de plată mobilă, ceea ce pune sub semnul întrebării necesitatea unui nou instrument public de plată de retail.
- COM/2023/535 combină două acte legislative obligatorii (un sistem de impozitare în funcție de sediul central pentru grupurile transfrontaliere de IMM-uri și o obligație de plată în termen de 30 de zile) cu șaptesprezece instrumente și inițiative complementare, menite să faciliteze simplificarea fiscală și să ofere o reducere a obligațiilor de raportare sectoriale, precum și sprijin digital.
- Principalele preocupări privesc extinderea statutului de mijloc legal de plată, regulile de acceptare obligatorie, limitele de deținere și cerințele operaționale, considerate a spori povara reglementării și a extinde amprenta instituțională a BCE pe o piață deja competitivă.
- Unii respondenți recunosc potențiale beneficii, precum autonomia strategică și o reziliență sporită, însă acestea sunt considerate pe scară largă condiționate și realizabile prin alternative mai puțin intruzive, inclusiv interoperabilitatea, simplificarea reglementărilor și inovarea din sectorul privat.
- În ansamblu, evaluarea experților sugerează că moneda euro digitală reprezintă o extindere a implicării publice în plățile de retail, ridicând întrebări pe termen lung privind concurența, viața privată și guvernanța monetară, care rămân relevante pe tot parcursul procesului legislativ.

Cuprins

REZUMAT 1

CUPRINS 2

DESPRE AUTORI 3

DESPRE EPICENTER 3

INTRODUCERE 4

OBIECTIVELE DECLARATE 4

CARACTERISTICI DE PROIECTARE AFLATE ÎN DISCUȚIE 4

DE CE CONTEAZĂ EVALUAREA EXPERȚILOR 5

EVALUAREA MONEDEI EURO DIGITALE REALIZATĂ DE OBSERVATORUL LEGISLATIV AL UE 5

AȘTEPTĂRI, BUNE ȘI RELE 6

CAZUL ROMÂNIEI: PENSIILE ÎN NUMERAR ȘI PLĂȚILE INSTANT ÎN LEI 8

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI DE POLITICI PUBLICE 9

NOTĂ METODOLOGICĂ 10

GRUPUL NOSTRU DE EXPERȚI 11

REFERINȚE 12

Despre autori

Dr. Vicente Moreno Casas este economist și cadru universitar, specializat în economie politică, procese de piață și politici economice aplicate. Este profesor de economie la Universidad Francisco Marroquín (UFM) și la Universidad Europea de Madrid, unde predă și desfășoară activități de cercetare în domeniul analizei instituționale, al economiei complexității și al teoriei investițiilor. Are un doctorat în economie agricolă și aplicată la Texas Tech University, un master în Școala austriacă de economie la Universidad Rey Juan Carlos și o licență în economie la Universidad Loyola Andalucía. Activitatea sa acoperă atât teoria economică, cât și analize relevante pentru politicile publice, iar el se adresează în mod regulat publicului academic și profesional prin publicații de cercetare, comentarii pe teme de politici publice și activități de comunicare publică privind instituțiile economice, crearea de valoare și creșterea economică pe termen lung.

Bosco Aspe Maella este economist și lucrează în domeniul economiei politice și al politicilor publice. În prezent ocupă funcția de economist-șef la Fundación para el Avance de la Libertad, unde contribuie la cercetarea în domeniul politicilor publice și la dezbaterea publică privind libertatea economică și reforma reglementării. Are o licență în guvernanță globală, economie și ordine juridică la Esade Barcelona și finalizează în prezent un master în Școala austriacă de economie la Universidad Rey Juan Carlos.

Despre EPICENTER

EPICENTER, Centrul European de Informare Politică, este o inițiativă independentă a douăsprezece think tank-uri de top din întreaga Europă. Scopul său este să informeze dezbaterea politică europeană și să promoveze principiile unei societăți libere, reunind expertiza membrilor săi.

EPICENTER este format din Centrul pentru Studii Politice (Danemarca), Forumul pentru Dezvoltare Civilă (Polonia), Fundalib (Spania), Institutul Economic Molinari (Franța), Institutul pentru Afaceri Economice (Regatul Unit), Institutul de Studii Economice și Sociale (Slovacia), Institutul pentru Studii de Piață (Bulgaria), Istituto Bruno Leoni (Italia), KEFiM (Grecia), Institutul Lituanian pentru Piața Liberă, Prometheus (Germania) și Timbro (Suedia). La fel ca membrii săi, EPICENTER este independent din punct de vedere politic și nu acceptă finanțare din bani publici.

Introducere

UE analizează în prezent introducerea unei monede euro digitale, ca formă de monedă a băncii centrale pe care cetățenii și întreprinderile sale o pot folosi pentru plățile de retail. Inițiativa a apărut în contextul digitalizării crescânde a plăților, al rolului tot mai redus al numerarului în anumite situații de utilizare și al dependenței tot mai mari de infrastructuri de plată private, adesea non-europene. În acest context, instituțiile UE au susținut că, dacă moneda băncii centrale ar ajunge să fie limitată în mare parte la piețele angro, rolul său de ancoră a sistemului de plăți de retail s-ar putea eroda treptat. În special, absența unui mijloc de plată digital public, larg accesibil, ar putea slăbi funcția monedei băncii centrale ca activ de decontare universal acceptat și lipsit de risc, ar putea spori dependența de furnizorii privați de servicii de plată și, în cele din urmă, ar putea afecta suveranitatea monetară, concurența și încrederea în cadrul monetar al zonei euro.

La 28 iunie 2023, Comisia Europeană a prezentat o propunere de reglementare a monedei euro digitale. Propunerea nu impune emiterea acesteia, ci urmărește să creeze un cadru juridic în temeiul căruia Banca Centrală Europeană (BCE) poate decide dacă emite o monedă euro digitală și în ce condiții. Dosarul parcurge în prezent procedura legislativă ordinară, dezbaterile fiind în curs în Parlamentul European și în Consiliul European.

O etapă procedurală importantă a fost atinsă în octombrie 2025, când Consiliul guvernatorilor BCE a decis că faza de pregătire, începută în noiembrie 2023, a fost încheiată și că Eurosistemul va trece la următoarea fază de dezvoltare a monedei euro digitale (Banca Centrală Europeană, 2025). Această nouă fază se concentrează pe avansarea pregătirii tehnice, perfecționarea arhitecturii sistemului, aprofundarea colaborării cu participanții la piață și alinierea proceselor ulterioare la parcursul legislativ în desfășurare al UE. Totuși, această decizie nu constituie un angajament de emitere; decizia efectivă de a emite o monedă euro digitală va fi luată numai după adoptarea cadrului legislativ, care ar urma să aibă loc în 2026, dacă colegiuitorii reușesc să cadă de acord asupra textului. Prima emisiune ar avea loc probabil în 2029, după adoptarea legislației necesare.

Obiectivele declarate

Moneda euro digitală este concepută ca o monedă digitală a băncii centrale (CBDC) de retail, cu statut de mijloc legal de plată, destinată să coexiste cu bancnotele și monedele euro. Ca atare, ar constitui o obligație directă a Eurosistemului și ar fi distribuită utilizatorilor prin intermediul unor prestatori de servicii de plată supravegheați. Propunerea subliniază că moneda euro digitală ar completa numerarul, nu l-ar înlocui, deși introducerea sa ar marca o extindere semnificativă a banilor publici în spațiul plăților digitale (Comisia Europeană, 2023).

Potrivit Comisiei și propunerilor prezentate, moneda euro digitală urmărește să răspundă mai multor provocări de politică publică percepute:

- menținerea rolului monedei băncii centrale ca ancoră monetară într-o economie din ce în ce mai digitalizată;
- sprijinirea unei soluții paneuropene de plată de retail, cu aplicabilitate transfrontalieră;
- reducerea dependenței structurale de furnizorii privați de servicii de plată din afara Europei;
- asigurarea accesului la plăți digitale pentru toți rezidenții zonei euro, inclusiv pentru grupurile vulnerabile sau cu acces limitat la servicii bancare; și
- dezvoltarea unei infrastructuri publice care să poată coexista cu soluțiile private de plată, în loc să le înlocuiască.

Aceste obiective sunt prezentate ca fiind cumulative, deși măsura în care un singur instrument le poate aborda în mod eficace și proporțional rămâne un punct central al dezbaterii.

Caracteristici de proiectare aflate în discuție

Procesul legislativ s-a concentrat tot mai mult pe opțiunile de proiectare relevante pentru implicațiile economice și instituționale ale monedei euro digitale, urmărind optimizarea următoarelor aspecte:

- distincția dintre o monedă euro digitală offline, care permite plăți de la un dispozitiv la altul cu conectivitate limitată și o protecție sporită a vieții private, și o monedă euro digitală online, bazată pe infrastructuri de tip cont;
- statutul de mijloc legal de plată al monedei euro digitale, inclusiv regulile privind acceptarea obligatorie și posibilele excepții;
- atenuarea riscurilor pentru stabilitatea financiară prin limite de deținere și alte garanții; și
- consacrarea rolului BCE, în raport cu Comisia Europeană, în stabilirea parametrilor-cheie, precum limitele de deținere.

Proiectele parlamentare recente pun un accent deosebit pe moneda euro digitală offline și introduc condiționalități pentru versiunea online, reflectând preocupări legate de proporționalitate, de viața privată și de posibila evincere a soluțiilor existente pe piață.

De ce contează evaluarea experților

Totuși, propunerea privind moneda euro digitală lasă fără răspuns unele întrebări privind:

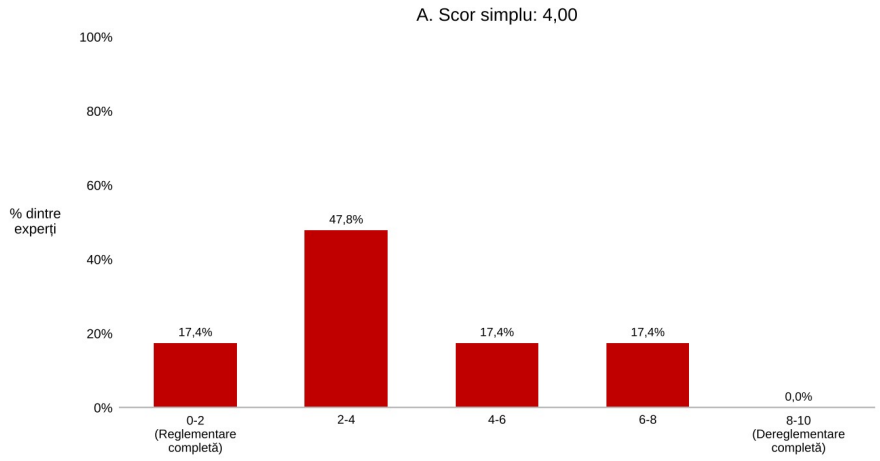
- necesitatea și proporționalitatea sa în raport cu soluțiile de plată existente;
- implicațiile sale pentru intermedierea financiară și finanțarea băncilor;
- viața privată, protecția datelor și guvernanța; și
- echilibrul dintre intervenția publică și inovarea bazată pe piață.

Sondajul în rândul experților prezentat în secțiunile următoare urmărește să evalueze critic aceste aspecte, surprinzând opiniile informate privind obiectivele propunerii, opțiunile de proiectare și consecințele sale probabile.

Acest briefing face parte din Observatorul legislativ al UE, o inițiativă EPICENTER care urmărește și analizează activitatea de reglementare a UE, combinând monitorizarea legislativă cu date din sondaje privind poverile de reglementare și costurile de conformare din statele membre. Observatorul își propune să completeze analiza juridică cu perspective empirice asupra modului în care reglementarea este resimțită, în practică, de actorii economici.

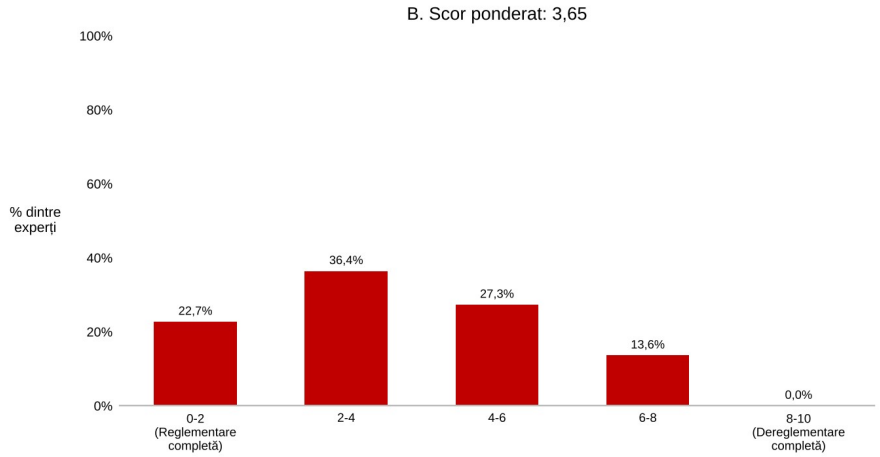
Evaluarea monedei euro digitale realizată de Observatorul legislativ al UE

Figura 1A. Distribuția de frecvență a scorurilor medii în evaluarea monedei euro digitale realizată de Observatorul legislativ al UE.[1]

[1] Notă: Media simplă nu ține seama de nivelurile de încredere ale experților și de armonizarea răspunsurilor pe scala reglementare-dereglementare.

Figura 1B. Distribuția de frecvență a scorurilor medii ponderate în evaluarea monedei euro digitale realizată de Observatorul legislativ al UE.[2]

Distribuția răspunsurilor arată o tendință clară a experților de a considera propunerea privind moneda euro digitală mai degrabă o măsură de reglementare decât una de dereglementare. Scorul mediu simplu de 4,0 și scorul ponderat, mai scăzut, de 3,65 confirmă această evaluare, ponderarea în funcție de încredere arătând că experții sunt mai înclinați să o considere o măsură de reglementare. Figura 1A arată că aproape jumătate dintre respondenți (47,8%) au acordat un scor în intervalul 2-4, corespunzător unei poziții predominant reglementatoare, în timp ce foarte puțini experți plasează propunerea în mod hotărât la capătul proliberal al spectrului. Absența răspunsurilor în intervalul 8-10 sugerează, de asemenea, că grupul de experți nu percepe moneda euro digitală ca pe un pas important către dereglementarea pieței.

Experții care au evaluat propunerea ca fiind mai degrabă reglementatoare au subliniat caracterul său de intervenție condusă de stat pe o piață a plăților deja competitivă. Mulți susțin că propunerea introduce un instrument de plată digital controlat de BCE, cu reguli de acceptare obligatorie, limite de deținere, plafoane ale comisioanelor și cerințe operaționale detaliate, extinzând astfel amprenta de reglementare a instituțiilor UE și a băncilor centrale. Din această perspectivă, însă, moneda euro digitală nu răspunde unei nevoi clar identificate a consumatorilor și riscă să ducă la evincerea furnizorilor privați de servicii de plată și a inovării fintech. Încălcările vieții private, posibila utilizare abuzivă în viitor și capacitățile de supraveghere au fost, de asemenea, preocupări exprimate de mai mulți experți, mulți dintre ei descriind inițiativa ca pe un pas către crearea unei forme de monedă complet centralizate, și nu ca pe o modernizare tehnologică neutră.

Experții care au privit propunerea mai favorabil au recunoscut potențiale efecte de stimulare a pieței. Acești respondenți au evidențiat posibile câștiguri de eficiență, costuri de tranzacție mai mici și dezvoltarea unei infrastructuri publice de plăți care să concureze cu furnizori privați dominanți, precum Visa sau Mastercard. Cu toate acestea, chiar și printre evaluatorii mai favorabili, moneda euro digitală este considerată în general o completare a sistemelor existente, și nu o reformă de liberalizare, existând îndoieli privind posibila sa adoptare forțată, efectele sale pe termen lung asupra concurenței și potențialul de a crește ponderea statului în economie.

În ansamblu, evaluarea grupului de experți sugerează că moneda euro digitală este cel mai bine înțeleasă ca o extindere a reglementării, și nu ca un pas către dereglementare sau liberalizarea pieței. Deși unii experți recunosc potențiale beneficii în materie de eficiență și de stimulare a concurenței, opinia dominantă este că inițiativa sporește centralizarea, extinde controlul public asupra plăților de retail și introduce noi constrângeri, în loc să le elimine pe cele existente.

Așteptări, bune și rele

Faptul că majoritatea experților chestionați au clasificat moneda euro digitală drept o intervenție de reglementare, și nu de dereglementare, ridică preocupări de fond privind necesitatea, concepția și implicațiile sale mai largi. Aceste preocupări depășesc etapa de implementare și scot în evidență chestiuni

[2] Notă: Media ponderată ține seama atât de nivelurile de încredere ale experților, cât și de armonizarea răspunsurilor pe scala reglementare-dereglementare.

fundamentale legate de viața privată, puterea instituțională, riscurile sistemice și evoluția pe termen lung a sistemelor monetare și de plăți din zona euro.

O primă preocupare majoră privește viața privată și autonomia individuală. Deși propunerea și discuțiile parlamentare ulterioare pun accentul pe garanții, în special pentru plățile offline, introducerea unui instrument de plată digital emis de stat extinde inevitabil capacitatea de generare și de supraveghere a datelor la nivelul fiecărei tranzacții. Chiar și acolo unde modelele actuale urmăresc reducerea la minimum a colectării de date, sistemele digitale diferă calitativ de numerar prin faptul că protecția vieții private depinde de cadrul juridic, de configurațiile tehnice și de opțiunile politice viitoare. Odată ce o infrastructură digitală este instituită, garanțiile pot fi modificate mai ușor decât infrastructura însăși. Acest lucru ridică îngrijorări nu doar cu privire la garanțiile actuale, ci și la modul în care un astfel de sistem ar putea fi folosit în timp în alte scopuri, mai ales în condiții de tensiune politică sau de schimbare a priorităților de politică publică.

O preocupare conexă este că moneda euro digitală reprezintă o concentrare semnificativă a puterii în mâinile autorităților publice. Spre deosebire de instrumentele de plată digitale existente, care sunt furnizate de actori privați aflați în concurență și integrate în structuri de piață pluraliste, o monedă euro digitală ar fi controlată de un singur emitent public, cu autoritate de reglementare și monetară. Chiar dacă ar avea inițial un domeniu de aplicare limitat, un astfel de instrument ar putea, în principiu, să permită funcționalități precum programabilitatea, condiționalitatea sau restricțiile de utilizare. Dezbaterile publice au abordat deja posibilitatea ca banii digitali să fie legați de obiective de politică publică (de la stabilitatea financiară până la obiectivele de mediu), banii putând astfel să evolueze dintr-un mijloc de schimb neutru într-un instrument de politică mai direct (Hoang et al., 2023; Schueffel, 2025). În sistemele politice cu constrângeri instituționale mai slabe, infrastructuri similare ar putea fi folosite în moduri mult mai intruzive.

O altă preocupare privește reziliența sistemică și riscul operațional. Numerarul oferă în prezent un nivel important de redundanță în sistemul de plăți: funcționează offline, nu depinde de infrastructuri complexe și rămâne utilizabil în timpul incidentelor cibernetice, al penelor de curent sau al defecțiunilor tehnice. O trecere către un instrument public de plată predominant digital, mai ales unul cu elemente centralizate, poate crește riscul unor puncte unice de vulnerabilitate. Deși susținătorii prezintă adesea moneda euro digitală ca pe un factor de consolidare a rezilienței economice (Cipollone, 2025), reziliența sistemelor de plăți decurge din diversitate și descentralizare, nu din infrastructuri publice uniforme, oricât de sofisticate ar fi acestea.

Chestiunile necesității și proporționalității sunt, de asemenea, centrale. Piețele plăților de retail din zona euro se caracterizează deja prin costuri reduse, inovare rapidă și o gamă largă de soluții private, inclusiv plăți instant și sisteme bazate pe telefonul mobil. Multe dintre barierele rămase în calea integrării transfrontaliere provin din fragmentarea reglementărilor, din cadrele naționale moștenite din diverse țări sau din interoperabilitatea insuficientă dintre schemele private. În acest context, nu este evident că introducerea unui nou instrument public de plată de retail reprezintă răspunsul cel mai puțin intruziv sau cel mai eficace. Nu este nerezonabil să ne întrebăm dacă moneda euro digitală răspunde unui eșec al pieței clar identificat sau dacă riscă să dubleze funcții deja îndeplinite de infrastructurile existente.

O altă dimensiune a dezbaterii privește concurența cu tehnologiile monetare și financiare descentralizate. Deși acest lucru este rareori afirmat explicit, moneda euro digitală poate fi interpretată ca parte a unui răspuns mai larg al autorităților publice la apariția criptomonedelor, a finanțelor descentralizate și a modalităților alternative de plată care funcționează în afara cadrelor instituționale tradiționale. Aceste tehnologii pun la încercare modelele consacrate de suveranitate monetară și de intermediere financiară. Dintr-o perspectivă critică, moneda euro digitală ar putea servi astfel nu atât la îmbunătățirea plăților de retail, cât la reafirmarea controlului public asupra infrastructurilor monetare în fața concurenței descentralizate. Această interpretare ridică, prin urmare, întrebarea dacă inovarea este acomodată sau, dimpotrivă, preîntâmpinată prin introducerea monedei euro digitale.

În sfârșit, moneda euro digitală ar putea avea implicații deloc neglijabile pentru politica monetară și intermedierea financiară. Chiar și cu limite de deținere și garanții de proiectare, punerea la dispoziția publicului larg a monedei băncii centrale, lipsite de risc, ar putea modifica dinamica depozitelor, în special în perioadele de tensiune financiară. Așteptările privind siguranța și convertibilitatea ar putea amplifica transferurile din depozitele la băncile comerciale către pasivele băncii centrale, complicând gestionarea lichidității și transmisia politicii monetare. În timp, acest lucru ar putea estompa granița dintre activitatea de bancă centrală și finanțele de retail, crescând potențial presiunea politică asupra autorităților monetare și împletind politica monetară cu obiective distributive sau industriale mai largi.

Luate împreună, aceste considerente sugerează că moneda euro digitală nu este doar o modernizare tehnică a sistemului de plăți, ci o inovație instituțională cu consecințe de amploare. Prin urmare, scepticismul experților reflectat în rezultatele sondajului depășește detaliile de implementare și vizează chestiuni mai profunde legate de guvernanță, putere și structura pe termen lung a banilor în zona euro.

Cazul României: pensiile în numerar și plățile instant în lei

România nu face parte din zona euro, așa că moneda euro digitală ar ajunge la români fie prin adoptarea monedei unice, fie, înainte de aceasta, numai dacă România ar solicita accesul, iar BNR ar încheia cu BCE un acord privind măsurile de punere în aplicare, cum prevede propunerea COM(2023) 369. Prima cale rămâne îndepărtată. Raportul de convergență al BCE din iunie 2026 consemnează o inflație medie de 8,4%, față de valoarea de referință de 2,7%, un deficit bugetar de 7,9% din PIB în 2025, un leu aflat în afara MCS II și o legislație care nu respectă toate cerințele privind independența băncii centrale.[3]

Argumentul incluziunii financiare, unul dintre obiectivele declarate ale propunerii, pare totuși făcut pentru România. Potrivit Global Findex 2025 al Băncii Mondiale (date colectate în 2024), doar 71,3% dintre adulții din România au un cont, față de 84,7% în Bulgaria și 86,1% în Polonia, iar 48,8% dintre cei care primesc o pensie publică o primesc exclusiv în numerar. Aceleași date arată însă și direcția: deținerea unui card de debit a urcat de la 52,6% dintre adulți în 2021 la 65,4% în 2024.[4] Iar moneda euro digitală ar trece tot prin intermediari: prestatori de servicii de plată supravegheați sau, pentru cei fără cont din zona euro, entități precum oficiile poștale.[5]

Contrastul vine din infrastructura construită de comunitatea bancară. Serviciul Plăți Instant, operat de Transfond, deținută de BNR și 16 bănci, a pornit în aprilie 2019 cu două bănci și ajunsese la 20 de participanți la finalul lui 2025. Volumul a crescut de la 3,0 milioane de operațiuni în 2021 la 215,6 milioane în 2025, depășind pentru prima dată plățile tradiționale în lei procesate prin SENT (148,0 milioane). RoPay, schema de plăți instant cu telefonul mobil lansată la 14 octombrie 2024, număra la finalul lui 2025 zece bănci, care acoperă aproximativ 90% din piața bancară după active, și 8,3 milioane de numere de telefon înscrise ca alias.[6] Această expansiune nu a fost cerută de Bruxelles: Regulamentul (UE) 2024/886 privește doar transferurile în euro, iar pentru statele din afara zonei euro obligațiile sale încep abia în ianuarie 2027.[7] Băncile au aderat pe rând, fără statut de mijloc legal de plată, fără acceptare obligatorie și fără limite de deținere, adică exact calea pe care briefingul o recomandă la punctul 4, consolidarea infrastructurilor de plată existente.

Cazul românesc întărește verdictul sceptic al grupului de experți (4,00 simplu, 3,65 ponderat). Nevoile reale ale României sunt extinderea conturilor și a plăților digitale către cei care încă trăiesc în numerar și disciplina fiscală care ține euro departe, nu o nouă monedă publică de retail. Prima o pot rezolva concurența dintre bănci și scheme precum RoPay, a doua doar bugetul de stat.

---

[3] Comisia Europeană, Proposal for a Regulation on the establishment of the digital euro, COM(2023) 369 final, 28 iunie 2023, Expunerea de motive, „Distribution (Articles 13 to 14)” și „Access to and use of the digital euro outside the euro area (Articles 18 to 21)”, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX%3A52023PC0369; Banca Centrală Europeană, Convergence Report, iunie 2026, secțiunea 4.4 Romania, https://www.ecb.europa.eu/press/other-publications/convergence/pdf/ecb.cr202606~30e75ae1c2.en.pdf; Banca Centrală Europeană, pagina „Instant Payments Regulation”, https://www.ecb.europa.eu/paym/retail/instant_payments/html/instant_payments_regulation.en.html.

[4] Banca Mondială, Global Findex Database 2025 (date colectate între 1 mai și 31 decembrie 2024), indicatorii „Account (% age 15+)”, „Owns a debit card (% age 15+)” și „Received a public sector pension: in cash only (% of public sector pension recipients)”, extrase prin World Bank Data API (sursa 28, actualizare 6 octombrie 2025; consultat la 20 octombrie 2026), https://api.worldbank.org/v2/country/ROU/indicator/account.t.d?source=28; fișa studiului: https://microdata.worldbank.org/catalog/7968.

[5] Comisia Europeană, Proposal for a Regulation on the establishment of the digital euro, COM(2023) 369 final, 28 iunie 2023, Expunerea de motive, „Distribution (Articles 13 to 14)” și „Access to and use of the digital euro outside the euro area (Articles 18 to 21)”, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX%3A52023PC0369; Banca Centrală Europeană, Convergence Report, iunie 2026, secțiunea 4.4 Romania, https://www.ecb.europa.eu/press/other-publications/convergence/pdf/ecb.cr202606~30e75ae1c2.en.pdf; Banca Centrală Europeană, pagina „Instant Payments Regulation”, https://www.ecb.europa.eu/paym/retail/instant_payments/html/instant_payments_regulation.en.html.

[6] Transfond, Raport Anual 2025, capitolele SENT, RoPay și Secțiunea Statistică, https://www.transfond.ro/pdf/Raport%20Anual%20Transfond%202025%20Compressed%202.pdf; acționariat: https://www.transfond.ro/despre-noi/actionariat.

[7] Comisia Europeană, Proposal for a Regulation on the establishment of the digital euro, COM(2023) 369 final, 28 iunie 2023, Expunerea de motive, „Distribution (Articles 13 to 14)” și „Access to and use of the digital euro outside the euro area (Articles 18 to 21)”, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX%3A52023PC0369; Banca Centrală Europeană, Convergence Report, iunie 2026, secțiunea 4.4 Romania, https://www.ecb.europa.eu/press/other-publications/convergence/pdf/ecb.cr202606~30e75ae1c2.en.pdf; Banca Centrală Europeană, pagina „Instant Payments Regulation”, https://www.ecb.europa.eu/paym/retail/instant_payments/html/instant_payments_regulation.en.html.

Concluzii și recomandări de politici publice

Moneda euro digitală reprezintă o intervenție instituțională semnificativă în peisajul plăților din UE, dar contribuția sa la îmbunătățirea rezultatelor pieței rămâne limitată și contestată. Deși inițiativa urmărește să modernizeze rolul banilor publici într-o economie din ce în ce mai digitalizată, ea face acest lucru în principal prin extinderea sferei de implicare a băncii centrale, și nu prin abordarea barierelor structurale din cadrul piețelor de plăți existente. Așa cum reflectă sondajul în rândul experților, propunerea este percepută pe scară largă ca o extindere a reglementării, și nu ca o reformă de liberalizare. Ea introduce un nou instrument public de plată fără a examina în mod clar dacă problemele de fond pe care urmărește să le rezolve sunt deja abordate suficient de soluțiile existente, bazate pe piață.

Este important de remarcat că zona euro beneficiază deja de o gamă largă de opțiuni de plată eficiente, ieftine și inovatoare, inclusiv numerar, sisteme bazate pe carduri, transferuri bancare instant și aplicații de plată mobilă oferite de actori privați. Multe dintre obiectivele asociate de obicei cu monedele digitale ale băncilor centrale (CBDC), precum digitalizarea banilor, decontarea rapidă și utilizarea transfrontalieră, sunt deja îndeplinite prin aceste mijloace. Prin urmare, mai mulți experți se întreabă dacă moneda euro digitală răspunde unei nevoi reale a pieței sau dacă dublează funcționalități pe care sectorul privat le-a dezvoltat deja.

Dintr-o perspectivă mai pozitivă, moneda euro digitală este considerată în general o completare a sistemelor existente, și nu o îmbunătățire transformatoare. Cu toate acestea, mulți își exprimă îngrijorarea față de amenințările pe care le-ar putea reprezenta pentru viața privată și pentru controlul monetar. Mai fundamental, propunerea reflectă o tendință mai largă către centralizarea monetară, ridicând întrebări privind puterea instituțională și evoluția pe termen lung a banilor și a politicii monetare în UE.

Privind spre viitor, se recomandă ca factorii de decizie ai UE să acorde prioritate consolidării concurenței, interoperabilității și inovării în cadrul infrastructurilor de plată deja existente, în loc să se concentreze pe lansarea unui nou instrument public de plată digitală. Din perspectivă teoretică și istorică, aranjamentele monetare mai descentralizate tind să limiteze mai bine puterea discreționară și să păstreze neutralitatea banilor. Prin urmare, o abordare credibilă de politică publică este aceea de a rămâne deschiși la soluții descentralizate și determinate de piață, asigurându-ne că intervenția publică nu blochează inovarea și nu instituie în mod implicit un control centralizat.

Formulăm următoarele recomandări:

1. Reevaluarea necesității unei monede euro digitale: în acest scop, factorii de decizie trebuie să demonstreze clar existența unui eșec al pieței care nu poate fi remediat prin reforma reglementării, îmbunătățirea interoperabilității sau inovarea din sectorul privat.
2. Prioritizarea proporționalității în locul extinderii: limitarea domeniului de aplicare al monedei euro digitale la obiective clar definite și evitarea unor caracteristici de proiectare, precum acceptarea obligatorie generalizată sau programabilitatea extinsă, care ar putea denatura concurența sau extinde controlul statului.
3. Păstrarea neutralității concurențiale: asigurarea faptului că băncile centrale nu acționează simultan ca autorități de reglementare și ca participanți dominanți pe piața plăților de retail și prevenirea evincerii furnizorilor privați.
4. Consolidarea infrastructurilor de plată existente: concentrarea pe eliminarea barierelor de reglementare și tehnice din calea plăților instant, a interoperabilității transfrontaliere și a inovării private, înainte de introducerea unor noi instrumente publice.
5. Garantarea unei protecții solide și durabile a vieții private: conceperea unor garanții privind viața privată care să nu fie doar tehnice, ci și consacrate instituțional, limitând posibilitatea unor reinterpretări politice viitoare sau a extinderii supravegherii.
6. Protejarea alternativelor monetare: menținerea numerarului și a sistemelor alternative de plată ca opțiuni viabile.
7. Supunerea monedei euro digitale unei revizuiri periodice: introducerea unor clauze de caducitate obligatorii sau a unor evaluări periodice care să analizeze impactul său asupra concurenței, stabilității financiare și libertăților civile, cu posibilitatea recalibrării sau retragerii dacă obiectivele nu sunt atinse.

În mod ideal, UE ar trebui să renunțe la implementarea monedei euro digitale, având în vedere absența unei probleme clar identificate care să nu poată fi rezolvată prin mecanismele de plată existente și aflate în evoluție.

Introducerea unui instrument de plată de retail emis de BCE riscă să transforme o inițiativă strict tehnică într-o deplasare de amploare către centralizarea monetară, cu consecințe pe termen lung greu de anticipat sau de inversat.

Dacă se merge totuși mai departe cu moneda euro digitală, aceasta ar trebui să fie strict limitată ca domeniu de aplicare și concepție, cu garanții solide pentru păstrarea concurenței și a autonomiei individuale, astfel încât sistemul monetar al UE să rămână rezilient, pluralist și aliniat principiilor liberale.

Notă metodologică

Rezultatele evaluării Observatorului legislativ al UE sunt prezentate atât ca medie simplă, cât și ca medie ponderată, pentru a (a) calibra diferențele de percepție și prejudecățile experților pe scala reglementare-dereglementare, (b) ține seama de încrederea experților în domeniul lor de expertiză și (c) ține seama de măsura în care evaluarea se bazează pe cunoștințele expertului despre sectorul respectiv.

Acest proces a implicat trei etape principale:

1. Armonizarea percepțiilor și reducerea prejudecăților: experților li s-a cerut să evalueze 40 de scenarii ipotetice (vignete) în fiecare domeniu de politică publică (King et al. 2004; Pemstein et al. 2020), stabilind dacă politica respectivă se îndreaptă către mai multă reglementare (antiliberală) sau către mai multă dereglementare (proliberală). Pentru a asigura comparabilitatea între respondenți, am utilizat o scală standardizată de la 0 la 10, în care:
    - 0 = reglementare completă (poziție antiliberală)
    - 5 = nicio schimbare / status quo
    - 10 = dereglementare completă (poziție proliberală)

    Pentru a îmbunătăți acuratețea interpretării, au fost concepute vignete separate pentru opt domenii distincte de politică publică, în care liberalizarea poate lua forme diferite:

    1. Platforme digitale
    2. Mediu și emisii
    3. Politica comercială
    4. Politica comună în domeniul pescuitului
    5. Politica comercială comună
    6. Politica agricolă
    7. Piețele energiei
    8. Protecția consumatorilor

    Fiecare set de vignete a conținut cinci scenarii de politică publică imaginare, de la cele puternic reglementatoare la cele puternic liberalizatoare.[8] Acestea au servit drept repere, permițând standardizarea evaluărilor experților între domenii și în cadrul fiecărui domeniu.
2. Evaluarea experților: experții au evaluat reglementările UE folosind aceeași scală.
3. Nivelul de încredere al experților: pentru fiecare reglementare, experții și-au raportat nivelul de încredere în expertiza lor pe subiectul respectiv și măsura în care evaluarea lor s-a bazat pe această expertiză (ambele pe scala de la 0 la 10).

Scorul mediu ponderat final se calculează după cum urmează.

Procedura de recalibrare

[8] Deși atribuirea scorurilor ideale este în mod necesar, într-o anumită măsură, subiectivă, ne propunem să rămânem în limitele consensului larg din domeniul politicilor publice, pentru a asigura o acceptabilitate largă și claritate analitică. Evaluările care se abat substanțial de la interpretările uzuale sunt revizuite și ajustate în consecință, pe baza feedbackului experților.

Fie X_i evaluarea brută acordată de expertul i setului de vignete și fie Y evaluarea „adevărată”, prestabilită, a vignetelor. Pentru fiecare expert am estimat un model simplu de regresie liniară:

$$Y = a_i + b_i \cdot X_i$$

Coeficienții rezultați, a_i (interceptul) și b_i (panta), surprind modul idiosincratic în care expertul folosește scala de răspuns.

Ulterior, toate evaluările reale ale directivei furnizate de expertul i au fost ajustate astfel:

$$Y_{ij} = a_i + b_i \cdot X_{ij}$$

unde Y_{ij} este scorul de liberalizare standardizat atribuit de expertul i directivei j, iar X_{ij} este scorul brut inițial acordat acelei directive.

Ponderarea în funcție de încredere și expertiză

Pentru a integra autoevaluările experților privind nivelul lor de încredere, am aplicat evaluării fiecărui expert o ajustare calibrată, ponderată în funcție de încredere, astfel încât evaluările să nu fie distorsionate excesiv.

Metodele tradiționale de ponderare liniară tind să penalizeze disproporționat scorurile cu încredere moderată, reducând semnificativ media evaluărilor. Am folosit această metodă de ponderare pentru a păstra semnalul de bază al evaluării, în special în cazul evaluărilor cu încredere moderată, recompensând în același timp încrederea mai mare și reducând, într-un mod controlat și proporțional, ponderea răspunsurilor nesigure.

Definim scorul de bază furnizat de expertul i ca:

$$S_i = \text{Intercept}_i + \text{Pantă}_i \cdot \text{Expertiză}_i$$

unde interceptul și panta sunt derivate din rezultatele vignetelor fiecărui participant, pentru a armoniza utilizarea scalei reglementare-dereglementare, iar expertiza este cunoașterea domeniului, autoevaluată pe o scală de la 0 la 10. Scorul ajustat (final) se calculează apoi astfel:

$$\hat{S}_i = S_i \cdot \left(1 + \alpha \cdot \frac{C_i - \overline{C}}{C_{max}}\right)$$

unde $C_i = C_i^{\text{politică}} + C_i^{\text{conținut}}$ este suma celor două evaluări ale încrederii expertului (fiecare pe o scală de la 0 la 10), $\overline{C} = 10$ este punctul neutru al scorului total de încredere (folosit ca referință), $C_{max} = 20$ este încrederea combinată maximă posibilă, iar α este un parametru care controlează sensibilitatea ajustării la încredere (de exemplu, α = 0,25).

Această ajustare asigură că, dacă $C_i = 10$, atunci $\hat{S}_i = S_i$ (nicio modificare); dacă $C_i > 10$, atunci $\hat{S}_i > S_i$ (ușoară ajustare în sus); iar dacă $C_i < 10$, atunci $\hat{S}_i < S_i$ (ușoară reducere).

Valoarea lui α determină cât de mult modifică încrederea scorul. În cazul nostru, am stabilit α = 0,25, astfel încât un răspuns cu încredere deplină ($C_i = 20$) este majorat cu 12,5%, iar unul cu încredere minimă ($C_i = 0$) este redus cu 12,5%. Se creează astfel o marjă de influență limitată, care evită extremele și păstrează diferențele relative.

Această metodă se inspiră din metodele de ponderare cu praguri flexibile descrise în literatura de specialitate privind evaluarea de către experți (de exemplu, Belton și Stewart 2002; Cooke 1991) și urmărește să respecte expertiza fără a permite ca un număr mic de respondenți foarte încrezători să influențeze disproporționat rezultatele agregate.

Grupul nostru de experți

Grupul de experți al Observatorului legislativ al UE cuprinde 39 de experți, din peste 25% dintre statele membre actuale ale UE. Majoritatea (62%) dețin un doctorat în domeniul lor de expertiză. Cei mai mulți (66,7%) lucrează ca cercetători sau consilieri de politici publice în think tank-uri, instituții guvernamentale sau organizații neguvernamentale, în timp ce unul din cinci (20,8%) ocupă poziții academice titulare sau în curs de titularizare, ca lectori, conferențiari sau profesori; restul experților (12,5%) sunt cercetători în instituții academice (inclusiv doctoranzi și cercetători postdoctorali). Două treimi dintre membrii grupului (66%) au peste opt ani de experiență profesională.

Referințe

Cipollone, P. (2025), „The future of money: a central bank perspective”, contribuție la o masă rotundă la Aspen Institute Italia, 19 decembrie. https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2025/html/ecb.sp251219~fd2fee081a.en.html

Banca Centrală Europeană (2025). Update on the work of the digital euro scheme’s Rulebook Development Group. Frankfurt: European Central Bank. https://www.ecb.europa.eu/euro/digital_euro/timeline/profuse/shared/pdf/ecb.derdgp251030_RDG_progress_report_October_25.en.pdf

Comisia Europeană (2023), Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the establishment of the digital euro, COM(2023) 369 final, 28 iunie 2023. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX%3A52023PC0369&utm

Hoang, Yen Hai, Vu Minh Ngo și Ngoc Bich Vu (2023). Central bank digital currency: A systematic literature review using text mining approach. Research in International Business and Finance 64, 101889; https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2023.101889

Schueffel, Patrick (2025). Can CBDC Mimic Cash? A Deep Dive into the Digital Euro Case. J. Risk Financial Manag. 18(7), 394; https://doi.org/10.3390/jrfm18070394